

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:
ZDĚNEK SVĚRÁK / VESNIČKO MÁ STŘEDISKOVÁ
Primus, 1995

Fordította:
ZÁDOR ANDRÁS

A fordítást az eredetivel összevetette:
KISS SZEMÁN RÓBERT

Cartaphilus Könyvkiadó, Budapest, 2008
Felelős kiadó: Szász Zsolt

Copyright © Zdeněk Svěrák, 1995
Hungarian translation © Zádor András, 2008

ISBN 978-963-266-065-3

Kezdődjék ez a történet úgy, mint a nap – kakas-kukorékolással. A kakas az első hajnali tollas teremtmény, amely arra kíváncsi, hogy a távolabbi tyúkólakban lakó kollégái csatlakoznak-e hozzá és sikerül-e velük beindítani a falusi reggelt.

A félhomályban a kakasszón kívül magányos lépések hallatszanak. Egy szerelőruhát viselő zömök, vállas férfi lépései. A férfi kezében kopott aktatáska himbálózik, amelyben minden bizonnyal egy termosz és két karéj valamivel összeragasztott kenyér lapul. Amint a férfiú egy nagy ósdi parasztházhoz érkezik, a ház árnyékából kilép egy sovány, langaléta fiatalember.

– Jó reggelt! – köszön, és némi kísérletezés után összehangolja lépteit a szerelőruhás emberével.

A hórihorgas ifjú szintén szerelőruhát visel, de a zubbonya kurta, és magasan a bokája fölött végződő nadrágszára mulatságosan lengedezik. Így találkozik reggelente Karel Pávek tehergépkocsi-vezető a kísérőjével, Otík Rákosníkkal. Néhány lépés után Otík átveszi az aktatáskáját a bal kezéből a jobba, hogy ne üssön el Pávektől.

Pávek megáll és cigarettára gyújt. A gyufaláng egy negyvenes-ötvenes arcot világít meg. Amikor újra kilép, Otíknak ismét némi fáradságába kerül tartani vele a lépést.

– Ugrálsz, mint a bakkecske – jegyzi meg Pávek, és kifújja az első reggeli cigaretta füstjét.

■ ■ ■

A téren valaki egy autó motorját gyötri. Az indító görcsös rángatózással próbálja kisajtolni az akkumulátorból ereje utolsó morzsáit. A gyűrött sárhányójú Škoda volánja mögött a robusztus Skružný doktor ül.

– A fene érti ezt – szól a két jövevényhez köszönésképp.

– Maga megint piszkálta a motort, doktor úr! – köszön vissza Pávek.

– Csudát piszkáltam – morogja az orvos, mialatt Pávek kinyitja a kocsis hátsó ajtaját, aztán a motortetőt. Megráz egy kábelt az elosztóban, megvizsgálja a gyertyákat, visszacsapja a tetőt és megszólal:

– Tegye hármasha.

Aztán Otíkkal nekiveselkednek a kocsinak, és a motor beugrik. Az orvos hálásan integet az ablakból.

A téesz épülete előtt, amelynek ablakai világítanak, a két férfi beül egy szürke V3S-be. A vezető beindítja és túráztatja a motort. Amikor egy ronggyal belülről megtörli a párás szélvédőt, egy női alakot pillant meg az autó előtt. Nyomban elvakítja a kocsis reflektoraival. A fiatal nő a tenyerével befedi a szemét, és a vezetőfülke mellett elhaladva békésen megjegyzi:

– Hát persze... Pávek úr... gondolhattam volna.

– A világítást ki kell próbálni, Janička, ez előírás – kiált oda neki Pávek és kellemesebb teszi magának a homályos reggelt azzal, hogy elgyönyörködik Janička gömbölyű ülepében.

A kocsikísérő a mutatóujjával figyelmesen piszkálva a fogait hálásan nevet Pávek úr szavain. A sofőr szó nélkül a kezére csap, mint egy nevetlen gyereknek, és bekapcsolja a sebességet.

– Te csak ne nagyon neved. Tudod, hogy lófogaid vannak – mondja, amikor kihajt az országútra.

Otík vidám arcot vág.

– Lehet, hogy eredetileg lónak kellett volna születned, de az isten az utolsó pillanatban meggondolta magát, nem?

Ez amolyan bemelegítetlen agyból születő csúfolódás volt, de Otík nyilván komálja. Mosolyogva rágta a kiflijét, és figyelte a tovasuhanó tájat, amelynek kerekded dombjain már megcsillantak az első napsugarak.

Otík arca elárulja, hogy azok közé a jótét lelkek közé tartozik, akiket a természet nem ajándékozott meg sem fizikai szépséggel, sem túl éles ésszel. De hiba volna őt a falu bolondjának vélni. Noha már csaknem a negyvenedik éve felé tart, gyermeki a lelke és a pillantása. Skružný doktor szerint szellemi fejlődése tízéves kora tájt megtorpant. Félénk, és mintha tudatában volna visszamaradottságának, az egy nap alatt kimondott szavait az öt ujjunkon meg lehet számolni.

– Megmostad a lábadat? – hangzik a volán felől. Ez most nem tréfa, hanem atyai kérdés.

Otík buzgón bólogat.

– Érzem én azt; ne hidd, hogy átejthetsz – ragadja ki Pávek a merengéséből, és amikor befordulnak a kavicsos útra, hozzáteszi:

– Mindjárt kellemesebb veled utazni.

Otíknak hízeleg a megjegyzés, elmosolyodik.

– Hát a füledet?

Otík büntudatosan lesüti a szemét, és néhányszor nemet int a fejével.

– Mindig megfeledekezel valamiről. Ha valakinek olyan lapátfüle van mint neked, akkor nem szabad elhanyagolni a karbantartását. Tegnap cementet szálítottunk, igaz? Na látod. Ha ma esni fog az eső, ak-

kor beton keletkezik a füled mögött és azt vésővel kell majd leválasztani onnan.

Otík szereti a tréfát, de néha nem esik le neki rögtön. Elmélázik rajta, hogy valóban szükség lesz-e vésőre, és amikor leesik a húszfilléres, vihogni kezd és a tenyerébe rejti lófogait.

Az autó befékez a homokbánya sorompója előtt. Pávek tülköl és az aktatáskájába nyúl.

– Nézz ide, mit szereztem neked. Ha viselni fogod, a füled szépen hozzásimul a fejedhez.

Otík fiús buzgósággal vizsgálgatja a fehér fülvédőt.

A bódéból vattával bélelt kabátkában kilép egy gömbölyded nő, és fölemeli a sorompót. Pávek előbbre hajt egy kicsit, és kiszáll. Mialatt a nő a sárhányón lepecsételi neki a megfelelő iratot, Pávek átöleli a csípőjét és tréfálkozik vele:

– Nem fázik, Bohunka?

– De igen, Pávek úr, és senki sem akar megmelegíteni – pillant rá melegen Bohunka.

– Hát miért nem szól?

– Ugyan, maga aztán ígéri, mindig csak ígéri. Ferda megrakja a kocsit – fejezi be Bohunka a reggeli flörtöt.

Ám a kotrógépnél egy lélek sincs. Amikor Pávek elindul Ferdát megkeresni, Otík beleharap a következő kiflibe, és igazít egyet a visszapillantó tükrön, hogy lássa benne magát a fülvédővel a fején. Aztán leszáll, elbáméskodik kicsit az autó mellett, ronggyal letörül a lakkról egy-egy apró sárfoltot. A teherautó tiszta, Otík büszke rá. Fölmászik a platóra, és lapátra sepri a tegnapi cement maradványait. Pávek még mindig se-

hol. Otík egy galambrajt pillant meg az égen, a hátára fekszik a kocsiban, és fülvédővel a fején teljes védettségben és szokatlan csendben figyel, hogyan köröz a magasban a galambraj.

A sofőr végre rábukkan a kotrógép kezelőjére, aki egy betoncsőben alszik. Pávek kővel megkopogtatja a csövet. Ferda riadtan felegyenesedik, beleüti a homlokát a cső falába, és fájdalmas jajszóval, amely a csőben erősen visszhangzik, újra elnyúlik.

– De jó dolgod van, öregem – húzza ki Pávek kát-ránypapírból és zsákokból összeeszkábált ágyával együtt a csőből.

– Igen, jó dolgom – nyomkodja a homlokán keletkezett dudort Ferda, és elindul a munkahelye felé. – Tegnap fiam született, ünnepeltünk egy csöppet...

– Vörös hajú gyerekeket is ünnepelnek? Hihetetlen! – gratulál neki Pávek.

Ferda elröhögi magát és fölmászik a kotrógép fogantyúihoz.

Amikor a gép kanala beleszórja a rakodókasba az első adag homokot, Otík fojtottan felkiált és nagy nehezen feltápáskodik. Köpköd, krárog, törli a homokot a szeméből és megrázza magát, mint az ázott kutya.

Pávek rémülten odakiált Ferdának:

– Látod ezt az istenverte marhát? Látod?

– Én nem vettem észre, az oldalfal mögött volt – védekezik Ferda a kotrógépről.

De Pávek nem figyel rá, a kísérőjére ordít, aki a kocsin áll boldogtalanul lehorgasztott fejjel:

– Ha egy nagyobb kódarab lett volna ott, akkor most halott vagy! Add ide azt a seprőt, és gyere le, te mamlasz!

Otík a fülvédő ellenére is megérti, mit akarnak tőle, és szó nélkül engedelmeskedik. Pávek a seprőnyéllel előbb végighúzza a hátán, aztán kergetni kezdi a homokbányában, és minden újabb seprőlendítésnél ráordít:

– Hülyébb vagy, mint hat ökör!

Ferda rakodik és kétrét görnyed a nevetéstől.

Skruzný doktor Škodája legyőzi a kapaszkodó legmagasabb pontját, és a kocsi orra fölött szemet gyönyörködtető völgy tárul elének. A völgyben égerfákkal és fűzfákkal szegélyezett patak kanyarog, a vízen túl nyírfaliget és egy elhagyatott tanya. Az orvos kikapsolja a sebességet és Mácha *Májusát* harsogja:

*Előtte völgyek mélye ring,
fent kék hegyek csipkéje int,
lejjebb erdők füzére.
Virágos völgy ölére...*

Az orvos a táj szépségében gyönyörködve kissé cikázik az úton. Az egyik kanyarban váratlanul egy Trabant tűnik fel és dühödten túlköl.

*Az erdők mögött – mindenütt fehér udvarok
ragyognak...**

...folytatja az orvos Mácha remekművét, és az utolsó pillanatban visszahajt az út jobb oldalára.

– Csak semmi pánik, te papundekli! – veti oda a Trabantnak.

* (A verssorok Végh György fordításai)

Útban a homokbányából Pávek hallgatásba merül. Csak akkor önti maradék dühét a kísérőjére, amikor sebességet vált, vagy nagyobb erővel kell forgatnia a volánt. De Otík csak azt látja, hogy a szája mozog. A fülvédő megóvja a szavaktól.

Aztán Pávek az út szélére mered.

Az árokból egy autó fara kandikál ki, amely ismerősnek látszik. Megáll és aggódó tekintettel kémleli, mi van a kocsi vezetőjével. De Skruzný doktor kissé távolabb nyugodtan ül egy kövön és cigarettázik.

– Maga megint gyönyörködött, ugye? – kérdezi Pávek.

– Ennek az autónak talán nincs fékje vagy mi – feleli az orvos.

– Hozd ide a kötelet – parancsolja Pávek a kísérőjének, aki időközben már szintén kiszállt. De Otík a füle botját sem mozdítja, nagy érdeklődéssel bámulja a bajbajutott autót. Pávek leveszi a fejéről a fülvédőt.

– Ezt otthon hordjad. Hozd a kötelet!

Aztán, amikor odaköti a kötelet a vontatóhoroghoz, megjegyzi:

– Maga még egyszer rosszul végzi, doktor úr.

– Mindenki, Karel – feleli az orvos.

– Az az őrangyal, aki maga fölött röpköd, isten bizony megdolgozik a napszámjáért – köti Pávek a kötél másik végét a teherautóhoz.

Aztán lezárja a volánt az orvos kocsijában, és a kanyarba küldi Otíkot, hogy állítsa le a forgalmat. Amikor Otík odaér, Pávek kihúzza a Škodát az útra, visszahajlítja a sárhányó szélét a kerékről, kipróbálja a volánt, és indít.

– Már ki kell cseréltetnem ezt a kocsit – paskolja meg az orvos a gidres-gödrös sárhányót.

– Fölösleges, doktor úr. Hacsak nem adnak helyette gumiból valót – jegyzi meg Pávek.

Az orvos elneveti magát, és megveregeti Pávek hátát. Pávek folytatja az utat. Az orvossal való találkozás mosolyt hagyott az arcán. Vidáman csóválja a fejet.

– Csak ne találjuk egyszer holtan – jegyzi meg, amint a dombon gázfröccsel kettesbe kapcsol.

Hrabětová, a baromfigondozó testes, ötven év körüli asszony. Úgy kel át a tyúkcsapaton, mint valami fehér síkságon.

– Miluška, adjál nekik vizet, üres a vályú – kiáltja hátra.

A kapunál meglátja a természetes kakast.

– Hát te mit báméskodsz itt?! Munkára, munkára, te naplopó! Mit gondolsz, miért tartunk?

Hrabětová bezárja maga mögött a kiskaput.

Az egyik tyúk utánanézés, miközben fajtájához híven villámgyorsan jobbról balra, balról jobbra forgatja a fejcskékjét, hogy előbb az egyik, aztán a másik szemével lásson.

Mielőtt Hrabětová kilép az úttestre, fűrgén jobbra és balra pillant. Mozdulatai a tyúkokcska fejforgatására emlékeztetnek.

Aztán az út közepén kilép a falu irányába.

Ekkor érkezik oda Pávek teherautója a homokkal. Amikor Pávek megpillantja Hrabětovát, szemében ötlet villan. Kikapcsolja a motort, úgyhogy az autó hangtalanul közeledik Hrabětovához, akinek dús tompora az aszfaltozott út közepén ring.

– Ez talán nem is ülep, ez egy ülőgarnitúra – értékeli az illető testrészt Pávek, mialatt kísérője, mint egy

gyerek, a hüvelykujját rágja izgalmában, hogy mi lesz ennek a vége.

Amikor az autó lökhárítója fél méterre közelíti meg a mit sem sejtő Hrabětovát, Pávek nagyot tülköl. Milyen helyt Hrabětová magához tér rémületéből és az út szélére rohan, megismeri Pávek autóját, és köp egyet.

– Megveszekedett hülye! Mint egy nevetlen suhanc! Fúj, a szívem a torkomban ver!

Aztán megkopogtatja a homlokát a mutatóujjával, de Pávek, aki közben beindította a motort, ezt már csak a visszapillantó tükörben látja.

A mintegy harmincöt éves Rumlena prágai férfi, akinek sortja fölött feszes sörhasacska domborodik, kinyitja nyári lakának kapuját, aztán visszaszalad az udvarba, hogy eltakarítsa az útból a felfújható gumimedencét, a háromkerekes biciklit és a szétnyitott nyugágyat.

Pávek betolat a kapun, pontosan kísérőjének mozdulatai szerint, amelyeket a visszapillantó tükörben kísér figyelemmel. A kísérő azt jelzi, hogy a kapuban és mögötte elég hely van. De aztán a küszöbön megjelenik Rumlenová asszony napozóban. Mivel Otík figyelmét minden új jelenség maradéktalanul leköti, nyitott szájjal bámulja a városi hölgyecske félig fedetlen keblét addig a pillanatig, amíg a megrakott teherautó bele nem tolat egy oszlopba. Csak ekkor emeli fel alibiből a kezét, és éppolyan csodálkozással, mint az imént a ház asszonyát, szemrevételezi az okozott kárt.

Rumlena, a nyaraló tulajdonosa rémülten szól:

– Ez az oszlop egy hete készült el, és ötszáz koronámba került – állapítja meg kimérten.

– A szentségit – vágja a földhöz a sapkáját Pávek. A gyalázatos kísérő iránti dühét megsokszorozza a szakmai szégyenérzet.

– Ezt megkeserülöd. Nekem ebből elegendem van!

Otík a kidöntött oszlop mellett áll, egyik kezében malterrögöket morzsol, a másikkal a fejét vakarja hatalmas füle mögött.

– Otíkkal végeztem. Ezt hivatalosan jelentem. Vessződjön vele most már valaki más! – ezekkel a szavakkal viharzik be Pávek az elnök irodájába.

A postranicei téesz elnöke, Vojtěch Kalina, pap. Ha beszél, akkor az prédikáció, ha gesztikulál, akkor az áldás.

– Karel – próbálja meg csillapítani jobb kezével Pávek dühét –, én tudom, hogy nincs vele könnyű dolgod, de kire bízom?

– Az nem érdekel. Öt éve van a nyakamon. Öt éve! Ezt nem bírná ki a legszentebb szent se! – dühöng Pávek.

– Kihez osszam be, Karel? Kihez? Duda túl fiatal, és... mondd meg Jana – fordul Kalina a titkárnőjéhez –, beoszthatom a férjedhez?

– Az agyonverné, Pávek úr. Borzasztó hirtelen haragú – feleli az írógép mellől a hirtelen haragú férfiú felesége, akit ma reggel reflektorfénnyel elvakítottunk.

– Jól tenné! – helyesel Pávek.

– Az a fiú atyai bánásmódra szorul, Karel, és te értesz ehhez. Tudsz vele bánni, és ő ad rád – bizonygatja az elnök. De igyekezete hiábavaló.

– Szó se lehet róla! Adjátok nekem vissza Šestákot. Az is hülye, de legalább tud énekelni.

Még Jana, a titkárnő is tesz egy kísérletet: – Pávek úr, senkinek sincs olyan tiszta autója, mint magának. El kell ismernie, hogy ez Otík érdeme.

– Jól van. Aratásig. De tovább egy percet se – jelenti ki Pávek, és becsapja maga mögött az elnöki ajtót.

Otík árva fiú. A szülei egy régi, de szép parasztházat hagytak rá. Amikor délután hazajön a munkából, először is Ťapka, a huncut kutya örvend neki. Üdvözlő ugatására az udvar nagy madárházzá változik. A levegő szárnycsapásoktól örvénylik, és a legkülönbözőbb fajtájú galambok tucatjai gyűlnek uruk köré.

Az úr kinyitja az ólat és vaktában belenyúl. Kihúzza egy gurtival ellátott olívizöld edényt, amelyben mi, idősebbek, gázmaszktokra ismerünk. Otík átveti a fején a gurtnit, és az udvar közepére megy, amely egyben minden várakozás, mohó kurrogás, tülekedés és elkésett szárnyzuhogás központja is. Otík csak ott nyitja ki a tok fedelét és kezdi szórni a madarak hátsára a kukorica- és búzakeveréket, és gyermeki mosolylyal figyel felülről a galambhajlongást, örülve annak, hogy madarai a cipőzsinórjába hullott szemeket is felcsipegetik.

Otík szobája egészen barátságos. Csak az ágy maradt bevetetlenül, ahogy reggel kikelt belőle, és az asztalon mosatlan edény áll. De Otík első dolga most, hogy fejére teszi fehér fülvédőjét és nézegeti magát a homályosuló tükörben.

Az idegen kéz, amelyet megérez a vállán, kissé megijeszti, de a kéz Hrabětováé, a baromfigondozóé, aki a tyúkoktól átvette hangjukat és mozdulataikat.

– Hol szedted ezt? – kotkodácsolja, miközben leveszi Otík fejéről a fülvédőt.

– Pávek úr – feleli Otík büszkén, és párnája alá rejti az ajándékot.

RÉGI IDŐK

A rettenthetetlenek, a nagyszerű június havának kezdetén találván magukat, letelepsznek a platánok árnyékába, és vad küllemük szelíddé enyhül. Íme a lomboszat, íme az emelkedő-süllyedő higanyoszlop, mely az alvók lélegzetét utánozza. Íme a napernyő ingása és ez a hajdan rettenetes arc. Nyugodjék meg az orr, s az arcból oly szenvedélyesen előugró duzzadt ajkak csillapodjanak, mert, Isten a tanúnk, a város nyugodt.

A zsíros földek közepette elég fehér udvarház virít a nemzeti költészet szellemében, a kisbikák ökrökké növekedtek, az üszők vemhesek, és a május odavan.

Ha csak lehet, öltözzenek fehérbe, és üljenek ki tétován szállodájuk elé. Teringettét! Hát nem szolgálnak-é elég jó példaképül ősapáink, kik szíjjal övezvén derekukat, kabátjukkal karjukon, lépésről lépésre közelítettek a kerthelyiségek bejárata felé, hogy előre elkészített székükön helyet foglaljanak?

Azokban az időkben a nyár markotányosnői fejükön csuklyával, lábukon szellős, lapos topánkákkal, melyek nem hagytak nyomot az út homokjában, sorra járták a férfiakat és a székeket, s duzzadó zsebükből papírtömböt húzva elő, lapot lap után téptek ki belőle. Orrocskájuk taraját mindig pír borította el, valahányszor szavukat vendégükhöz intézték, szólván:

– Jó napot, uram. Vajon nem gyönyörű-e a mai reggel? Remélem, uraságod kedvét leli ebben a tizedik órában, amely épp e pillanatban száll alá a Szent Lő-

rinc-bazilika ódon tornyáról. Véleményünk szerint az idő több hálát ébreszt az emberben, mint bármi más, és bizony való igaz, hogy a tíz több mint a kilenc. E templomot valaha kegyetlenül szidták, mert egy gigerli építette, aki elég arcátlan volt ahhoz, hogy szabályellenesen megváltoztassa az alaprajzot. Ismertük azt az építést, és elmondhatjuk, hogy tetszett nekünk, jól lehet kissé csintalan volt.

– Hogyan – szólott az öregúr –, ezen templom el van hibázva, és a jó építészet szabályai ellen való? Hah, és ezt csak ma vettem észre!

– Nagyon helyesen vette észre – mondá a hölgy –, ámde elhinné-e, hogy ez a kalapom kilenc évadon keresztül kihívóan vakmerő fejfedőnek számított? Ah, kedvesem, a kalap és a bazilika is bevetté vált, s vétségük beépült a világ rendjébe. Mert, ha szabad ismétlésekbe bocsátkoznom, az idő a torzszülötteket is méltósággal ruhazza föl.

Lám, lám! Miért ne lennének e beszélgetések méltók az ismétlésre? Megbontják tán lépteink mérsékelt ütemét? Nem igazak-e tán, és nem érződik-e rajtuk eléggé a tökéletes közepszerűség?

■ KROKOVY VARY FÜRDŐHELY

A csodálatos Orše folyó partján egy jó hírű és jó vizű város fekszik. A víz árnyas berkekben tör föl a földből, és a kilenc kútba terelt kilenc leghatalmasabb forrás a kilenc múzsa nevét viseli. Ez Krokovy Vary fürdőhely. Nyílt város, melyet félig téglából, félig kőből és sárból építettek; az elhibázott építészet és a tartós egészség városa.

Hej, szokta a Vary-i polgármester mondani, megemelve a kártyacsomót, nálunk nincs lustálkodás.

Hajrá! A mi településünk a nemes verseny során kélekedés nélkül, de az előírt határidőket betartva érkezik el a júniusnak nevezett hatodik hónap küszöbére.

Nos, a célszerűség és a szabályosan pergő idő e vidékén (ah, de hát hol nem öregszik az ember gyorsabban, mint ahogy szeretné, s hol van az a hely, ahol a lakosság pénzén nincs áldás), nos, a célszerűség és a szabályosan múló idő e vidékén néhány eléggé ősi birtok és a velejáró nem kevésbé ősi vagyon leledzett. Többségük eredete a NASI-VASI vagy a FERBLI nevezetű játékban keresendő. Áldott vagyon ez, és jól kezelik, mert, istenemre, a helybeli polgárok született kereskedők, és vajmi kevéssé bántja őket, hogy Krokovy Vary nagyságban csupán a kilencedik helyen áll a fürdőhelyek között, hogy éghajlata felhős, a nap sugárzása gyenge, talajának áteresztő képessége úgyszintén, s forrásai legkevésbé sem hévizek. Hadd! Még ha nincs is csatornázása, mégis serény és tisztességes város ez.

■ AZ IDŐJÁRÁS

A gregoriánus naptár belepirult az első június vasárnapba, és a nagy harangok zúgtak. Az idő gyors léptekkel haladt előre, mint mindig munkaszüneti és nagy ünnepnapokon. Közeledett a nyolcadik óra, melyről azt mondják, hogy a napi órák falkavezérének orra, és mindenütt kiszimatolja az embert, bárhová bújjék is.

■ ANTONÍN DŰRA INTÉZMÉNYÉNEK KORA ÉS FEKVÉSE

E percben énekkel és hóbortos játékkal kezdődött el ennek a történetnek a cselekménye Antonín Dúra úszóházában. Antonín kompja, melyen könnyű uszodai építmények állnak, azon a helyen van kikötve a

parthoz, ahol az Orše háta, egy ötvenöles homokzátonyt neszelve, fodrozódni kezd. A partot innen a város irányába sűrű fűzfabokrok borítják, amelyek csak a tímárok és ostyakészítők kertjei előtt torpannak meg. A part ilyenformán minden nyáron, amikor a bokrok levélzete megsűrűsödik, már-már illetlenül bozontos külsőt ölt. Senki sem nyesi a bokrokat, s így azoknak, akik a folyóhoz igyekeznek, ösvényeket kell igénybe venniök, melyek azonban sajnos keskenyek. Minden ösvény elején egy-egy kontár módra bemázolt karó van a földbe ütve, mely, mint nőstény szamár a nyerget, táblácskát visel ezzel a felírással: *Folyami fürdő*.

– Ah, persze – mondá a vágróf, aki valamikor a tizennegyedik században hirtelen elhatározta, hogy világosan fogja kifejezni magát –, ah, persze, füröd-jünk! – Imígyen szólván, keresztülfurakodott a bozótton, egészen a homokzátonyig, és megcselekedte, amit mondott volt. Amaz idők, más szóval emberemlékezet óta, e helyet rendeltetése szerint használják.

■ ANTONÍN DŰRA

Eldalolván dalocskáját a nagy Antonín, háta mögött összekulcsolta a kezét, s gépiesen rálehelt a hőmérő gömbjére. A csaknem megvesztegethetetlen higanyoszlop alig moccant valamit, és Dúra e gáncstalanság láttán néhány gondolatot pergetett le agyában a kártyakeverés sebességével.

– A nyárnak ez a módja – szolt végül, elfordulva Celsius műszerétől – kissé szerencsétlennek tűnik nekem. Hűvös van, és leheletem, jóllehet nem fogyasztottam vizet, fagyos. Mely hónap marad számunkra, ha már a június sem elég kedvező arra, hogy egészségünkről és testi tisztaságunkról gondoskodjunk?

Nos, akár megfelelő az éghajlat, akár nem, ezek a dolgok nem túrnek halasztást.

Imígyen szólván, a mester megragadta nadrágszíját, levetkőzött, s letekintett a vízre, melynek felszíne híven visszatükrözte hosszú, szőrös lábát, azonképpen a mennyboltot is és egy kis edényt, melyet valaki ügyetlenül éppen a medence szélére állított. Mindezt látván a víztükörben, a mester megjegyezte még:

– Ah, az uszoda és ez a pohár üres.

■ A DOLGOK EGYIDEJŰSÉGE ÉS A PAP

E percben Roch kanonok, ama férfiú, ki mindenkinél jobban ismerte az erkölcsösség értékét, a folyó túlsó partját szegélyező gátra lépett. A napszaknak megfelelő költeményt vagy imát mormolva időt szakított magának arra, hogy mindent megszemléljen maga körül, s így nem volt nehéz észrevennie Antonín Dúra mestert; aki nyelvét kiöltve, nedves szemmel pohara fölött töltötte idejét.

– Hé – kiáltotta a kanonok –, hé, uram, kegyelmed kissé későn kezdi a szabbatot, vagy a harangok nem eléggé hangosan szólnak talán? Szálljon le a söprűnyélről, melyet világosan látok combjai között. Hagyja el ocsmányságait, melyek romlásba döntik kegyelmedet. Terítsen magára köpenyt vagy törülközőt, mely ott függ utálatos szennycsatornájának korlátján, különben, istenemre, átmegyek a másik partra, és kiürítem palackjának tartalmát az Oršéba.

– Ám tegye – felelé Antonín megváltoztatva testtartását –, tegyen kedve szerint, s fáradjon át. Siesen meggyőződni tévedése minden részletéről, keresse meg a seprűt testem hajlataiban, és ha elég ügyes ahhoz, hogy tartalmat leljen palackomban, nem fogom

e cselekedetét szemére vetni. Nos, lépjen ki, és csapja rá sarujának talpát az áradatra. Néhány igazságot szeretnék elmondani kegyelmednek, melyeket a kellő időben kell meghallgatni.

A pap becsukta a könyvet, de mutatóujját az összezárt lapok között hagyta, leült a gát köveire, és válaszolni készült enyhén dorgáló hangnemben, de vigyázva arra, hogy ne hágja át a finom társalgás határait.

– Milyen tisztátalan féreg kegyelmed – mondotta –, hogy oly könnyedén veszi le nadrágját, mint a tisztességes emberek a sapkájukat? Ki volt a tanítója kegyelmednek? Ki oltotta kegyelmedbe ezeket az erkölcsöket?

– No jól van – viszonzá Antonín a pap szavait, rágyújtván arra a szivarra, melyet egy tegnapi vendége ittfelejtett kabátjának zsebében mintegy véletlenül talált –, no jól van, ha óhajtja, mesélhetek kegyelmednek tanítóimról, akik kivétel nélkül nemes szívű és tudós emberek voltak. De ne tévesszen össze engem holmi erkölcstelen fickókkal. Alsóneműmet jó okokból vetettem le. Mert az élőlények bőre, amint azt a mai napig is magyarázzák ugyanazon tantermekben, melyeket általános műveltségem megszerzése céljából látogattam, légzésre van berendezve, mi több, nagyon is óhajtja a légzést. Egészséges nézeteket oltottak belém, s én elfogadtam és betartom azokat, testem nagy hasznára. Hagyjon békét ódakönyvével és mutatóujjával, mely az ezerszer eldarált sorokat rágcsálja, anélkül, hogy értelmet facsarna ki belőlük. Távozzék, és magyarázza másnak utálatosságait, lefetyelő betűit és asztmás sorait, melyeknek az az ötletük támadt, hogy bizonyos szabályok szerint sántikáljanak.

Így szólván az úszómester alászállt a lépcsőkön, és belemerült a medence vizébe.

– Itt vagyok – szólott tovább, derekasan túrva a víz hidegét –, hogy válaszoljak kegyelmednek mindama rágalmakra, melyekkel öt év óta elhalmoz, de szerencsétlenségemre mindkét kezem nedves lett, pedig már túl késő van ahhoz, hogy szivaromat kivegyem a szájamból, és túl korán, hogy eldobjam.

– Hogyan – kiáltotta az abbé –, kegyelmed meg akarná ismételni a varjúról és a sajtról szóló tanmesét? Az istenért, tartsa meg szivarját, és legyen néma!

■ HUGO VITÉZ

E haragvó választékosággal csiszolt párbeszéd közepette egy ötven év körüli férfiú lépett be Dúra uszodájába. Lábikrái vívópozitúrákról tanúskodtak, kezét kesztyű födte. Öltözéke az angol vadászokéra emlékeztetett, sebhelytelen royalista arca egy zsírdudort viselt bal állkapcsa derékszöge fölött.

– Jó napot – köszönt ki az alakját körülengő előkelő istállóillatok felhőjéből.

– Jó napot – viszonzá Dúra mester –, amint látja, a kegyelmed által jól ismert gyakorlatot végzem, és már eléggé fölingereltem vele a kanonokot. Szíveskedjék türelemmel lenni, amíg körülúszom a tartályt.

– Örömmel. Ha egyetértésem nem haragítja meg túlságosan az abbét, nem óhajtom önt foglalatosságában zavarni – felelte a jövevény, s leült egy székre, mi alatt a fürdőmester szivarral a szájában a medence vizét szántotta.

A lelkipásztor a túlsó parton könyvjelzőt tett mutatóujja helyére, és könyvét letéve szintén viszonzta a köszöntést.